

11/2006. (VIII. 1.) MNB rendelet

a hitelintézeti elszámolóházak üzletszabályzatára és szabályzataira vonatkozó követelményekről

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény 60. §-a (1) bekezdésének *be)* pontja alapján fennálló jogkörömben eljárva a következőket rendelem el:

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. § (1) A rendelet hatálya a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 3. §-a (2) bekezdésének *b)* pontja szerinti elszámolásforgalmi ügyletet a Magyar Köztársaság területén végző szervezetre (a továbbiakban e rendelet alkalmazásában: hitelintézeti elszámolóház) terjed ki.

(2) E rendeletnek a hitelintézeti elszámolóházra vonatkozó szabályait a Magyar Nemzeti Bankra (a továbbiakban: MNB) mint országos fizetési és elszámolási rendszert működtető szervezetre is megfelelően alkalmazni kell.

(3) A rendeletben foglalt követelmények teljesítése az elszámolásforgalmi tevékenység végzésének a feltétele. A rendeletben foglalt követelmények teljesítését az MNB felvigyázási és jegybanki ellenőrzési tevékenysége keretében ellenőrzi.

2. § E rendelet alkalmazásában

a) elszámolási rendszer: a hitelintézeti elszámolóház, - ha az nem azonos a hitelintézeti elszámolóházzal - a teljesítő fél, valamint a résztvevők és - ha vannak ilyenek - a közvetlen benyújtók közötti megállapodáson alapuló, az egymás közötti fizetési műveletek elszámolása céljából létrejött együttműködési forma;

b) együttműködő felek: a hitelintézeti elszámolóház, a résztvevők, - ha vannak ilyenek - a közvetlen benyújtók és - ha az nem azonos a hitelintézeti elszámolóházzal - a teljesítő fél;

c) közvetlen benyújtó: a hitelintézeti elszámolóháznak az a résztvevőnek nem minősülő ügyfele, amely egy közvetlen résztvevő felhatalmazása alapján, kizárólag saját gazdálkodásával összefüggő fizetési műveletekre adott megbízásokat a hitelintézeti elszámolóháznak közvetlenül nyújt be, és amellyel a közvetlen résztvevő számol el;

d) működési kockázat: annak a kockázata, hogy nem várt veszteség keletkezik a belső folyamatok, a használt informatikai rendszerek hibás vagy elégtelen volta, emberi magatartás, vagy az igazgatóság vagy a felügyelő bizottság vezetői és tagjai, vagy a vezető állású személyek által elkövetett hiba miatt;

e) pénzügyi kockázat: az együttműködő felek által az elszámolási rendszer működésével összefüggésben viselt hitel- és likviditási kockázat;

f) rendkívüli helyzet: olyan különleges eljárást igénylő helyzet, melynek során az elszámolásforgalom lebonyolításának folyamata az üzletszabályzatban foglaltaktól eltérő;

g) résztvevő: a hitelintézeti elszámolóház által működtetett elszámolási rendszer tagja, amely a saját és ügyfelei fizetési műveleteit továbbítja, illetőleg fogadja,

ga) közvetlen résztvevő: az a rendszertag, amely a saját és ügyfelei fizetési műveleteiből származó követelését, illetőleg tartozását a teljesítő fél által vezetett bankszámláján a többi közvetlen résztvevő bankszámlájával vagy egy központi technikai számlával szemben rendezi,

gb) közvetett résztvevő: az a rendszertag, amely a saját és ügyfelei fizetési műveleteiből származó követelését, illetőleg tartozását egy közvetlen résztvevőnél mint levelező hitelintézetnél vezetett számláján rendezzi, a hitelintézeti elszámolóház a közvetett résztvevő fizetési forgalmát e közvetlen résztvevő bankszámlájának terhére, illetőleg javára számolja el;

h) teljesítés: az elszámolási rendszer résztvevői közötti tartozások és követelések kiegyenlítése a teljesítő félnél vezetett bankszámlákon;

i) teljesítő fél: az a szervezet, amely a résztvevők bankszámlájának számlavezetőjeként biztosítja a fizetési műveletek teljesítését, illetve - szükség esetén - a résztvevők részére hitelt nyújt a teljesítés megkönnyítése érdekében.

II. Fejezet

AZ ÜZLETSZABÁLYZAT KÖTELEZŐ TARTALMI ELEMEI

3. § A hitelintézeti elszámolóház az elszámolásforgalom lebonyolítását szabályozó üzletszabályzatában (a továbbiakban: üzletszabályzat) meghatározza a következőket:

a) az elszámolási rendszer célját, alapelveit, az elszámolási rendszer működését szabályozó egyéb dokumentumokat,

b) az együttműködő feleket,

c) az elszámolási rendszerben az együttműködő felek által viselt kockázatokat,

d) a csatlakozás és a részvétel módját és feltételeit,

e) az együttműködő felek által nyújtandó információk körét és az információnyújtás feltételeit,

f) a részvétel megszüntetésének, szüneteltetésének módját és feltételeit,

g) az elszámolási rendszerben feldolgozott fizetési műveletek és egyéb üzenetek küldésének módját, és az elszámolási rendszerbe való befogadásának követelményeit,

h) a teljesítés rendjét,

i) ha van ilyen, a biztosítékok kezelésének és felhasználásának, az esetleges veszteség viselésének szabályait,

j) a reklamációs ügyintézés módját és határidejét,

k) a felelősségi szabályokat, a felelősség korlátozásának eseteit és a kártérítésre vonatkozó szabályokat,

l) az elszámolási rendszer működési idejét,

m) az üzletszabályzat módosításának rendjét,

n) az üzletszabályzat közzétételére vonatkozó szabályokat.

Célok, alapelvek, az elszámolási rendszer működését szabályozó dokumentumok

4. § (1) Az üzletszabályzatban a hitelintézeti elszámolóház meghatározza az elszámolási rendszer célját, az elszámolásra kerülő fizetési műveletek körét.

(2) Az üzletszabályzatban a hitelintézeti elszámolóház hivatkozik az elszámolási rendszer működése szempontjából lényeges jogszabályokra, megállapodásokra és arra, hogy az elszámolási rendszer a magyar jog alapján működik.

(3) Az üzletszabályzatban a hitelintézeti elszámolóház összefoglalja az elszámolásforgalom lebonyolításának folyamatát.

Az együttműködő felek jogai és kötelezettségei

5. § Az üzletszabályzatban a hitelintézeti elszámolóház meghatározza az együttműködő felek jogait és kötelezettségeit. A hitelintézeti elszámolóháznak és - ha az nem azonos a hitelintézeti elszámolóházzal - a teljesítő félnek a cégnevét is fel kell tüntetni az üzletszabályzatban.

Az együttműködő felek által viselt kockázatok

6. § A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzatban meghatározza az elszámolási rendszerben az együttműködő felek által viselt pénzügyi és működési kockázatokat, és azok kezelésének eljárási rendjét.

A csatlakozás és a részvétel módja és feltételei

7. § (1) A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzatban meghatározza az elszámolási rendszerhez résztvevőként történő csatlakozás és a résztvevőként való részvétel feltételeit.

(2) Az üzletszabályzatban meg kell határozni a résztvevőként való részvétel szintjeit, és különbséget kell tenni a közvetlen résztvevő és a közvetett résztvevő között, továbbá - ha van ilyen - meg kell határozni a közvetlen benyújtó jogait és kötelezettségeit.

(3) A részvétel egyes szintjeihez kapcsolódóan az azonos szinthez tartozó résztvevőkkel szemben azonos minimálisan szükséges követelményeket kell támasztani.

(4) A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzatban meghatározza

a) a résztvevőként való részvétel feltételeinek teljesülésére vonatkozó időszakonkénti ellenőrzés szabályait,

b) a követendő eljárást abban az esetben, ha az elszámolási rendszer valamely résztvevője az elszámolási rendszerben való részvétel feltételeinek már nem felel meg,

c) az üzletszabályzatban foglaltak résztvevők általi megszegése esetén alkalmazandó eljárást.

(5) A fizetési, illetve értékpapír-elszámolási rendszerekben történő teljesítés véglegességéről szóló 2003. évi XXIII. törvény szerinti kijelölt rendszer esetében az üzletszabályzat meghatározza a külföldi székhellyel rendelkező intézmény távoli hozzáféréssel közvetlenül vagy magyarországi fióktelepe útján a rendszerhez történő csatlakozásának feltételeit.

Az együttműködő felek által nyújtandó információk

8. § A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzatban meghatározza:

a) azon információk körét, amelyeket a résztvevők és a közvetlen benyújtók a hitelintézeti elszámolóháznak nyújtani kötelesek,

b) azon információk körét, amelyeket a hitelintézeti elszámolóház a résztvevőknek és a közvetlen benyújtóknak nyújt,

c) az *a)*-*b)* pont szerinti információnyújtás módját, valamint

d) azokat a határidőket, amelyekben belül az elszámolási rendszer működését érintő információt a résztvevő és a közvetlen benyújtó a hitelintézeti elszámolóháznak bejelenteni köteles, valamint

e) azokat a határidőket, amelyekben belül az elszámolási rendszer működését érintő információt a hitelintézeti elszámolóház a résztvevőknek és a közvetlen benyújtóknak nyújt.

A részvétel megszüntetése, szüneteltetése

9. § (1) A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzatban ismerteti a hitelintézeti elszámolóház tájékoztatási kötelezettségét az MNB felé, amennyiben valamely résztvevő elszámolási rendszerben való részvétele megszüntetésének, szüneteltetésének feltételei fennállnak, valamint meghatározza a résztvevők elszámolási rendszerben való részvétele megszüntetésének, szüneteltetésének rendjét, feltételeit, időpontját, jogkövetkezményeit, valamint a jogorvoslati lehetőségeket.

(2) A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzatban rendelkezik a szükséges intézkedésekről arra az esetre, ha bíróság vagy más intézkedésre jogosult hatóság valamely résztvevő ellen fizetést korlátozó eljárást indít.

(3) A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzatban rendelkezik a részvétel résztvevők általi felfüggesztésének, felmondásának, valamint a résztvevők részvételi szintjének megváltoztatása esetén követendő eljárásról.

Az üzenetek küldésének módja és befogadásának követelményei

10. § A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzatban meghatározza

a) a fizetési műveletek és egyéb üzenetek tartalmát és formáját, és azok használatának főbb szabályait,

b) az adatátviteli eszközök és az adatátviteli módszerek főbb elemeit, és

c) a hibás fizetési műveletek és egyéb hibás üzenetek esetében követendő eljárásokat.

A teljesítés rendje

11. § (1) A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzatban meghatározza a teljesítés módját, gyakoriságát, a határidőket és a teljesítés véglegességének időpontját.

(2) A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzatban meghatározza az együttműködő felek teljesítéssel kapcsolatos feladatait.

(3) Ha teljesítő félként nem a hitelintézeti elszámolóház jár el, és a hitelintézeti elszámolóház és a teljesítő fél egymással e tárgyban szerződést kötött, az üzletszabályzat tartalmazza a hitelintézeti elszámolóháznak és a teljesítő félnek a közöttük létrejött szerződésben meghatározott feladatait.

Biztosítékok kezelése és felhasználása, veszteségviselés

12. § (1) A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzatban meghatározza

a) a biztosítékképzés szabályait,

b) a biztosítékok értékelésének szabályait,

c) az elfogadható biztosítékok körét és mértékét,

d) a biztosítékok felhasználásának szabályait és visszapótlásuk módját,

e) a biztosítékokkal nem fedezett veszteségek viselésének szabályait.

(2) Ha a teljesítés biztosítékait nem a hitelintézeti elszámolóház kezeli, az üzletszabályzat tartalmazza a hitelintézeti elszámolóháznak és a biztosítékokat kezelő félnek a közöttük létrejött szerződésben meghatározott feladatait.

A reklamációs ügyintézés módja és határideje

13. § A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzatban meghatározza a résztvevők és a közvetlen benyújtók által tehető panaszok kezelésére, elbírálásának rendjére vonatkozó szabályokat és a panaszok elbírálásának határidejét, ami alkalmanként nem lehet hosszabb, mint 15 munkanap.

Felelősségi viszonyok, a felelősség korlátozása, kárenyhítés és kártérítés

14. § (1) A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzatban rendelkezik az együttműködő felek felelősségére vonatkozó szabályokról.

(2) A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzatban meghatározza az együttműködő felek kártérítési és kárenyhítési kötelezettségének feltételait és módját.

Az elszámolási rendszer működési ideje

15. § (1) A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzatban ismerteti az éves elszámolásforgalmi naptár meghatározásának és közzétételének módját.

(2) A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzat részeként közzéteszi az elszámolási rendszer részletes üzemidő-beosztásának leírását.

Az üzletszabályzat módosításának rendje

16. § A hitelintézeti elszámolóház az üzletszabályzatban meghatározza az üzletszabályzat módosítására vonatkozó javaslat közvetlen résztvevőkkel történő megismertetésének módját, melynek során ésszerű időt kell biztosítani észrevételeik megtételére. A véleményezési határidő legalább 5, átfogó vagy nagy terjedelmű módosítás esetén 10, de legfeljebb 15 munkanap.

Az üzletszabályzat közzététele

17. § Az üzletszabályzatot és annak módosítását a hitelintézeti elszámolóház a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény 27. §-ának (1) bekezdése, illetve a Hpt. 203. §-ának (2) bekezdése értelmében köteles közzétenni.

III. Fejezet

A HITELINTÉZETI ELSZÁMOLÓHÁZAK SZABÁLYZATAIRA VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

A rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó szabályzat

18. § (1) A hitelintézeti elszámolóház a rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó szabályzatában meghatározza a rendkívüli helyzetek fajtáit, kritériumait és a rendkívüli helyzet megállapításának és kihirdetésének szabályait.

(2) A rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó szabályzatában a hitelintézeti elszámolóház rögzíti a rendkívüli helyzetek esetén

- a) alkalmazandó eljárási rendet,
- b) alkalmazandó döntési jogosultságokat,

- c) az üzletszabályzatban lefektetett szabályoktól való eltérés lehetőségét,
- d) a kapcsolattartás módját,
- e) a kapcsolattartásra szolgáló központi telefonszámokat, illetve elérhetőségeket.

(3) A rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó szabályzatára és a szabályzat módosítására irányuló javaslatát a hitelintézeti elszámolóháznak a közvetlen résztvevőkkel meg kell ismertetnie, és ésszerű időt kell biztosítania észrevételeik megtételére. A véleményezési határidő legalább 5, átfogó vagy nagy terjedelmű módosítás esetén 10, de legfeljebb 15 munkanap.

(4) A hitelintézeti elszámolóház rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó szabályzatának, illetőleg e szabályzat módosításának hatálybalépéséhez az MNB felvigyázási tevékenysége körében megadott jóváhagyása szükséges.

A díjszabályzat

19. § (1) A hitelintézeti elszámolóház díjszabályzatában meghatározza a csatlakozásért, a résztvevőként való részvételért, a közvetlen benyújtásért és a hitelintézeti elszámolóház szolgáltatásaiért felszámított díjakat, jutalékokat, költségeket.

(2) Az elszámolási rendszer díjaiban, jutalékaiban, költségeiben csak a forgalom nagysága, a nyújtott szolgáltatás tartalma, a választott távközlési út alapján lehet különbséget tenni a résztvevők között.

(3) A hitelintézeti elszámolóház díjszabályzatának, illetőleg a díjszabályzat módosításának hatálybalépéséhez az MNB felvigyázási tevékenysége körében megadott jóváhagyása szükséges.

A szabályzatok érintettek részére való rendelkezésre bocsátása

20. § (1) A rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó szabályzatát és a díjszabályzatát a hitelintézeti elszámolóháznak az elszámolási rendszerhez csatlakozott közvetlen résztvevők, a közvetlen benyújtók és a teljesítő fél rendelkezésére kell bocsátania.

(2) A hitelintézeti elszámolóháznak kérésre rendelkezésre kell bocsátania a díjszabályzatát az üzletszabályzat szerint az elszámolási rendszerhez közvetlen résztvevőként vagy közvetlen benyújtóként csatlakozni jogosultak részére.

IV. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

21. § (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) Az e rendelet hatálybalépésekor már a Magyar Köztársaság területén elszámolásforgalmi tevékenységet végző hitelintézeti elszámolóház legkésőbb a rendelet hatálybalépését követő 7 hónapon belül köteles a rendeletben meghatározott követelményeknek eleget tenni.